

СТ А Н О В И Щ Е

на Асоциацията на индустриалния капитал в България

във връзка с Общественото обсъждане на Проекта за Постановление на Министерски съвет за допълнение на Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала (приет с Постановление №112 на МС от 2003г. (обн., ДВ, бр. 51 от 2003г.))

С Проекта за Постановление на Министерски съвет за допълнение на Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала (по – долу „**Правилника**“) се въвежда изискването за (а) търговските дружества с над 50 на сто държавно участие, (б) за дружествата, които са контролирани от търговските дружества с над 50 на сто държавно участие и (в) за държавните предприятия, при сключване на договори за финансови услуги от кредитни или финансови институции по смисъла на Закона за кредитните институции, да спазват Приложение №3 – Правила за избор на изпълнител за предоставяне на финансови услуги от кредитни или финансови институции (по – долу „**Изискването**“).

Изискването е въведено чрез допълнение (създаване на нова разпоредба – член 13б) към Раздел V „Особени правила при сключването на някои видове договори“ на Правилника. Следва да се има предвид, че Правилникът е подзаконов по своя характер нормативен акт, който се приема единствено и само в изпълнение на закона – в случая, в изпълнение на Закона за приватизация и следприватизационен контрол (ЗПСК), като с Правилника се урежда реда за упражняване правата на държавата върху дяловете или акциите на търговските дружества. В този смисъл възниква въпроса, предвид предмета на правно регулиране на нормите на Правилника, дали е допустимо, чрез допълнение на същия Правилник, да се въвежда въобще въпросното Изискване – т.е. не излиза ли подзаконовия нормативен акт извън приложното поле на закона, за чието изпълнение същият акт е приет.

Отделно от това, само ще маркираме и възникването на въпроса, не влиза ли Изискването на Правилника в противоречие и с принципа за либерализация на движението на капитали и плащания, прокламирана като основна финансова свобода, необходима за функционирането на вътрешния пазар в рамките на ЕС, потвърдена с Директива 88/361/ЕЕС и превърната в първично право с влизането в сила на Договора за Европейския съюз от 01.11.1993г., предвид, че с Изискването на Правилника практически се въвеждат ограничения във свободното движение на финансови средства, което включва и операции с текущи и депозитни сметки във финансови институции и предоставяне на кредити, както и се ограничава свободния избор на обслужващи кредитни и финансови институции.

Съгласно новата разпоредба – член 13б от Раздел V „Особени правила при сключването на някои видове договори“, Правилата за избор на изпълнител за предоставяне на финансова услуга от кредитна или финансова институция по смисъла на Закона за кредитните институции, се съдържат в Приложение №3 на Правилника. Считаме, че Правилата няма да са ефективни в предложения вариант, тъй като в проекта са заложили съществени непълноти, противоречия и нецелесъобразни, някои от които ще изложим накратко по – долу :

- В точка 1.3., подточки 1 – 4 на Приложение №3 са изброени видовете финансови услуги, при избора на изпълнител на които се прилагат Правилата, като считаме, че за услугите по точки 2 и 4, а именно – *„(2) платежни и свързани услуги, в т.ч. управление на разплащателни сметки и други сметки, инкасо и други“* и *„(4) сделки с финансови инструменти по смисъла на Закона за пазарите на финансови инструменти, включително валутни сделки, операции за хеджиране на риска и други“*, не е необходимо прилагането на Правилата, тъй като посочените услуги не са свързани пряко със същинските банкови сделки – влогови сделки или кредитиране, и неоправдано ще усложнят дейността на търговските дружества. За същите услуги могат да се прилага разпоредбата на точка 1.4., в която правилото е диспозитивно, т.е. – Правилата могат да се прилагат и за други услуги (по желание на дружеството - възложител).
- В точки 3.1. – 3.4. на Раздел 3 „Правила за концентрация“ са предвидени разпоредби, които определят, че размерът на „нетната експозиция“ на възложители с балансова стойност на паричните средства над 3 000 000 лева към една кредитна или финансова институция, не може да надвишава 25 на сто от общия размер на паричните средства на възложителя. Това положение поставя следните въпроси, а именно – по какъв начин (или въз основа на какви основания или критерии) са приети следните количествени рамки : (а) 3 000 000 лева балансова стойност на паричните средства на възложителя, с което се определя кръга на субектите, задължени да спазват Правилата за концентрация и (б) не повече от 25 на сто нетна експозиция към една кредитна или финансова институция, с което се определя допустимото ниво на концентрация на паричните средства на възложителя към една кредитна или финансова институция. Приетите количествени рамки ще доведат ли реално до постигане на

целта на Правилата, а именно – диверсификация на паричните ресурси и ограничаване на риска от концентрация на експозиции, без с това да се увеличат разходите на възложителите за финансови услуги, или същите рамки са съвсем произволно определени. „Не повече от 25 на сто” означава, че въпросните предприятия се задължават да работят минимум с 5 финансови институции едновременно. Това е очевидно не ефективно, дискриминиращо и противоречащо на принципите на доброто регулиране изискване.

- В точка 3.4. на Раздел 3 „Правила за концентрация“ е определено понятието „нетна експозиция“ към една кредитна или финансова институция, като – разлика между паричните средства на възложителя по всякакви сметки в една институция и размера на *„непогасената част от предоставените му заеми и открити банкови гаранции, по които е наредител, от същата институция.“* Считаме, че така определените ангажименти за плащане на парични суми на възложителя към дадена кредитна или финансова институция са непълни, тъй като същите могат да са различни от ангажименти само по кредити или банкови гаранции и също да изискват депозирание (или блокиране на финансови средства), като например – ангажименти по открити от институцията банкови акредитиви в полза на възложителя, „ескроу” (доверителни) сметки, или други сделки, по които възложителят има ангажимент за заплащане на парична сума в един бъдещ момент (като „репо“ сделките при търговията с финансови инструменти), както и запорираните суми на възложителите по сметки, което няма да позволи тяхното прехвърляне към други кредитни или финансови институции, и т.н. **В този смисъл определянето на понятието „нетна експозиция“ е непълно, като в същото не са включени всички възможни ангажименти за заплащане на парични суми на възложителя към една кредитна или финансова институция (освен ангажиментите по заемите и банковите гаранции).**
- В точка 4.2. на Раздел 4 „Избор на изпълнител на финансова услуга“ е посочено, че изборът на кредитна или финансова институция се извършва на база представени оферти *„от най – малко пет институции“*. Това положение поставя въпроса как ще се процедира, ако за определена услуга, предвидена в приложното поле на Правилата, възложителят не може да събере (съответно не е получил) оферти от най – малко пет кредитни или финансови институции и в този случай ще се провежда ли въобще избор или не. **Правилата не съдържат уредба на ситуацията, при която, вследствие на публично оповестената покана на възложителя за оферти (съгласно изискването на точка 4.3. поканата следва да е публикувана на интернет страницата на органа, упражняващ правата на държавата и в поне една специализирана интернет медия, и/или един ежедневник), до възложителят са отправени по – малко от минимално изискуемите според Правилата пет оферти от финансови или кредитни институции.**

Считаме, че посочената по-горе непълнота ще създаде спорове относно приложението на Правилата и следва да се уреди изрично, като при отправени по – малко от пет оферти възложителят трябва да има право да продължи избора между

получените оферти, а при липса изобщо на оферти – да има право да покани конкретна кредитна или финансова институция за сключване на договор за финансова услуга, или друга уредба в този смисъл. Обратното положение би довело до обективната невъзможност да се сключи договор за финансова услуга и ще ограничи необосновано търговската дейност на възложителя.

В обобщение считаме, че при приложението на Правилата за концентрацията практически ще доведат до **понасяне на разходи (съответно на загуби) за възложителя**, тъй като възложителят, който е принуден да спазва ограничението за размера на нетната си експозиция към една кредитна или финансова институция, ще трябва да сключва договори за финансови услуги с различни институции (най-малко с пет!), включително и с такива, които предлагат доста по – ниски лихвени нива (основен количествен критерий при определянето на изпълнител на финансова услуга). В този смисъл, ако една кредитна или финансова институция офертира лихвени нива на паричен депозит примерно 6%, а следващата оферта е на ниво – 4% (или на по – ниско ниво), то възложителят ще трябва, спазвайки изискването за диверсификация, да сключи договор за паричен депозит при по – неизгодни условия по отношение за паричните си средства, надхвърлящи размера на ограничението на нетната експозиция към една кредитна или финансова институция. Т.е. обективно ще се стигне до ситуация, възложителят да не може да се ползва от икономически най – изгодната оферта и да е принуден да търпи финансови загуби от по – ниските лихвени нива, оферирани от другите кредитни или финансови институции.

Считаме също, че освен повишаването на разходите за финансови услуги на дружествата възложители (съответно намаляване на приходите от разликите в лихвените нива на кредитните или финансови институции, в които дружествата ще депозират средствата си в изпълнение на предвидената диверсификация), Изискването на Правилата за 25 на сто нетна експозиция на възложителя в една кредитна или финансова институция **ще доведе до съществено възпрепятстване на възможностите за ефективно управление на паричните средства на възложителите и на възможностите за получаване на кредити** (което ще рефлектира върху и без това тежкото финансово положение на всички български предприятия). Дейността на някои от по – големите търговски дружества изисква периодично акумулиране и/или заплащане на съществени парични суми, като разпределението и/или заплащането на тези суми в(от) няколко финансови институции (съответно ежемесечното прехвърляне на парични средства между няколко финансови институции с оглед спазването на предвидения праг на нетната експозиция към една финансова институция), ще възпрепятства срочното изпълнение на поети договорни задължения към трети лица – контрагенти, както и ще доведе до съществено усложняване на взаимоотношенията на възложителя със съответните финансови институции (банки), тъй като възложителят ще трябва постоянно да сключва нови или да прекратяван съществуващи договори за банкови услуги, за което може да е принуден да заплаща и санкции.

Считаме също, че предложената в Правилата методика за разпределение на финансовите средства, сроковете за това и определения контрол, е доста сложна и тромава, като същата не съответства на динамиката на управление на паричния ресурс на възложителите (особено на по – големите търговски дружества, чиято дейност

изисква акумулиране на съществени парични суми за кратки срокове), като прилагането на Правилата ще доведат единствено до състояние на хаос в отношенията възложители – кредитни и финансови институции, ще затрудни максимално кредитирането, както и ще доведе до повишаване на разходите на възложителите за финансови услуги.

С оглед на гореизложеното, считаме, че Правилата в предложения проект няма да постигнат целения ефект и ще затруднят съществено управлението на финансовите средства на възложителите, поради което се надяваме изложените от нас доводи да бъдат взети предвид при последващото обсъждане на Правилата, за да не се стигне до необосновано възпрепятстване на финансовата дейност на българските предприятия, които и без това са в не добро финансово и икономическо състояние.

УС на АИКБ

Към [Проект на Постановление на Министерски съвет за допълнение на Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала](#)

Към [Приложение №3 към чл. 136 - Правила за избор на изпълнител за предоставяне на финансови услуги от кредитни или финансови институции по смисъла на Закона за кредитните институции](#)